

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompá Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden külsemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Fél évre . . . 5 korona.
Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy évre 6 korona.
Egyes szám ára . . . . . 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A tél művészete.

Nehéz eldönteni: melyik művész varázsol több szépséget a természetre? A forró nyár-e vagy a dermesztő hideg tél?

Gyönyörű az, mikor virágszőnyeg takarja a rétet, mezőt s az erdők illatot lehelnek nyár kezdetén. — a kopár sziklát is bevonja a zöld moha, — a mocsarakban is felüti fejét a zöld tórongy közül a sás, lilium és a gyékény buzogány feje s erdő, mező madárdallal, tücsök-czirpeléssel van tele.

De a nyár szépségei lassan fejlődnek; rügyekből bontakoznak és szemünk látára növekednek. A tél mégis nagyobb művész, mert egy-egy éjjelen tündérszaggá varázsolja a tájat, a mely álomszerű tüneményként áll egyszerre szemünk előtt, hogy azután éppen olyan gyorsan, a mint jött, ismét párává oszoljon.

De szemképráztató csillogással szokott megjelenni. Mikor ugy karácsony előtt alig akarnak elmulni azok a sáros, ködös, tapadó, elnyuló napok, a melyekben a magábaszálló lélek csöndes várakozása

van egy kiemelkedőbb kép után: akkor az éjjelek telve vannak csöndes, néma vágyódással: az álomratért természet lassanként elszenderül, alig-alig nyitja ki álmos szemeit. Néha napokig ül a csipős köd a tájon s abban borong a természet mélységes álma.

Ilyen éjjeleken visszaálmodja a természet azt az ősi időt, mikor nem volt élet és mozgás a föld színén s mikor az élettelen és szervesetlen élővé szerveződött az Ur legyen szavára.

Finom, filigrán lények nőttek a sziklákon, apró levelekkel, vékony szárakkal. A legfinomabb csipkehimzés durva szálu munka ezeknek pókhálós szerkezetéhez mérve.

Ezeket álmodja újra a föld s odafagyasztja lehelet finomságával az álmatag fölébredő emberek ablaktábláira.

Ha pedig kilátsz az ablakon, ott a háztetők cserepein, a kerítések lécein és párkányain, az utca kövezetén és csonttá fagyott sártengerén, a fák ágain és rügyein valami finom ezüst ékszer csillog, olyan finom, olyan filigrán, hogy jófor-

mán érinteni sem szabad, mert porrá omlik, a földre szóródik érintésedtől, sőt még a szellő fuvalma is lerázza, leheleled fuvásával is elpusztíthatod a tél művészetének ezt az álomszerű mutatóványát, a mit a dér és zuzmara éjjeli lehelete alakít utcákön, tereken, háztetőkön, erdőn, mezőn. — Nincs szebb ilyenkor, mint a liget és az erdő.

Még a ködben is sejtelmesen fehérlenek ezüst virággal bevont ágai és gallyai, a melyeket a természet örök sejtellemmel teli művészi álma olyan pazarul beborít véges-végig és köröskörül apró ezüstös virággal, hogy a tavaszi virágzáshoz képest valóságos mesébe illő ez a téli pompa.

Hát a mikor még a köd a magasba szállva szétfoszlik és kibukkannak mögötte a téli napnak aranyos sugarai, a melyek eleinte fátyolon át szóródnak a földre, később pedig teljes fénnel ragyogva megtörnek a fűszálakon és a fák ágain rengő milliónyi zuzmara kristályon. Hej micsoda tündéri ragyogás van ilyenkor a ligeten, az erdőn!

TÁRCZA.

Lesbia.

Megrendülnek a sarki világok
Aetheri tűzben elizzik a nap
Vágyva pihognak a fák a virágok
Forrva a tengerek árja kicsap . . .
Hogyha előtűnsz, mint arany álom,
Lesbia, Lesbia! — — átkom!

Szüzi hozsannát zeng a nagy Élet
Ész erejét megbontja a kéj,
Kripták siri tetemje fölled
S rózsaszínűre derül fel az ég,
Hogyha mosolyra nyitod ki az ajkad . .
Lesbia! — lelkem akartad!

Följajdul kinjában az ég s föld
Megroppannak az égi erők
S sirván Graecia istene gyászt ölt
S elfagy az Élet Enyészet előtt,
Hogyha lehullsz, mint rózsák szirma,
Lesbia! — óh! jere vissza!

Horváth Barna.

Karácsonykor történt.

— Irta ÚSZ IRÉN. —

Elváltak. — Magda asszonyt elhagyta az ura s ő öt éves kis fiával egyedül maradt abban a szép meleg térszekben, melybe hat esztendővel ezelőtt tele reménységgel, a rózsás jövőbe való ábrándozással, ujongó boldogsággal költözött Bándy Gézával, szerető férjével. Most rövid pár esztendő után összeomlott a másoktól szinte megirigyelt boldogság . . . beborult házasságuk verőfényes égboltja — olyannyira sötéten, hogy a szerelem napja talán már nem is fog itt újra kisütni többé!

Bándy Géza egyedül ül magányos kis szobájában, a mit két hó óta bérel. Kényelmesen hátradől angolbőr fauteuilében, cigaretta a szájában és hangosan monologizál:

Milyen jó dolog is van most nekem — legényember lettem, újra élvezhetem a gyöngy-életet! Mennyivel kevesebb a gondom, csend, nyugalom van körülöttem! Ásít egy jóízűt a délutáni szieszta után s azon gondolkodik, hová is menjen ma este? Üljön-e be a régi cimbo-

rakkal egy kávéházba? Sétálgatva fixirozza-e a korzó szépségeit? Avagy a kaszinóban élvezze „az alsós” gyönyöreit?

E közben az alkonyat homálya ráborult a legényszobára . . . a ködös, misztikus, tompa fényben egyszerre mintha megannyi lidércz, vibyongó képű faun bukkanna föl s járna örült tánczot körülötte ingerkedve, gonyolódva. — Jó most neked egyedül, mi? Nem tudsz szólni, ugy-e, mondja az egyik szemrehányóan — bánt a lelkiismeret — hogy rosszakaratu, irigy emberek szavára hűtlenül elhagytad szerető hitvesedet, egyetlen gyermekedet.

Hogy érzed magad? Kellemes az egyedüllét, koma? folytatja egy másik. Bándy örülten fejéhez kap, üzi el a kínzó rémeket, védekezik, szabadulni akar tőlük . . . nem lehet . . . nem tud; valami belső nagy fájdalom szoritja össze a szívét . . . marcangolja a lelkét . . . bántja a lelkiismeret. — Kérdezitek, mi is hát a büne? Hogyan is történt?

Egy reggelen a napi posta között egy anonym levél is volt, telve csuf, piszkos váddal az ő felesége ellen; sok kigondolt rut meséről ér-

Valaszky órái a legpontosabbak!

RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 20. sz.

Mert azok az apró jégvirágok az ablakokon, meg azok a filigrán ezüst szövet szépségét messze tulszárnyaló dér és zuzmára bevonatok a háztetőkön, fűszálakon, köveken, párkányokon, a fák ágain és gallyain mind-mind szabályos geometriai vonalak és alakok mérhetetlen sokaságu apró kombinációi, a melyeknek megmérésében elveszne az emberi ész. Ezeket az örök szabályosságról tudni látszó természet egy éjjelen át leheletből, párából, láthatatlan vízgőzből odaálmodja, kikristályosítja és ebben a víz anyagát törvényszerűen megillető hatszöges rendszer változatait a legszigorubb pontossággal betartva, mégis ezernyi ezer változatban csillogtatja szemünk elé.

Ez a tél varázsa, — ennek szabályossága mutatkozik a hulló hópelyheken, az alig bőrző víz felületén, a hol szintén hatszögű oszlopocskák hálószerű szövevényével kezdődik a jéggé fagyás.

De itt már elértünk a természet bámulatos tündéri téli kertjéből az emberi kultúra téli örömeinek hazájába: a szánkázás és korcsolyázás egészséges, üdítő téli sportjának hatáira, a melyekből az egyik tél szük marokkal mér, a másik pazar bőséggel osztogat, a harmadik meg egyik-másik hónapra elosztva szór el egyik-két hétre valót.

Ez az ember öröme a télvíz idején összeesik a természet álmával, mert csak a fagyás és havazás ideje teszi kellemessé és élvezhetővé a télvíz idejét. Sőt annyira egészséges és kellemes, hogy újabban legtöbb súlyt fektet a higiénia és a gyógyító tudomány a téli sportokra, az üde, tiszta levegőre magas hegyek déli oldalán épült szanatóriumokban.

Ezek az egészséges téli sportok hozzátartoznak a kultúrában élő ember ártatlan örömeihez, a melyeknek folyamán saját magát üdíti föl egészséges testmoz-

tesíti egy nyomorult, jellemetlen ember, az ő „névtelen jóakarója.”

Nagyon kétségbeesett e sorok olvasásakor s izgatott, fölhevült képzeletével annyira kiszínezte felesége bűnét, csaltságát, hogy valóságos őrült mámorba borult az agya; nem nézett előbb a Magda tiszta, nyílt tekintetű szemébe, nem kérdezte meg tőlük: igaz-e mindez? Nem várta onnan a feleletet, hanem hirtelen hevességében tette meg a végzetes lépést, mely elválasztotta hű hitvesétől. Néhány kiméletlen, szivtelen szót küldve levelében (egy borítékba zárva a másikkal) elhagyta őket s addig oly békés boldog otthonát minden bucsu nélkül . . . S ez fájt legjobban az asszonynak . . . ha megbántott szerelmével, megsebzett büszke lelkével elkeseredve hozzá jött volna bizonyosságot szerezni az aljas hírek valóságáról, szemrehányást tenne neki . . . ezt inkább eltűrte volna, de ez a szivtelen, megvertő bánásmód! nem, nem ezt nem érdemelte tőle!!

Néhány keserves hosszú hét mult el azóta; ma éppen karácsony van, a szeretet örömnépe! Bándy dolgozószobájában a kis Iván egy kis zsámolyon ül Magda lábainál és a kis babák szokása szerint ezer kérdéssel zaklatja: Mikor jön el a Jézuska? Ugy-e mamuska, ma kicsit később fog a szép karácsonyfával berepülni a szobába, mert bevárja édes apuskát, mig hazajön? Miért is nincs ő itt mindig, mint azelőtt — mond édes mama?

Miért? Nehéz itt a felelet! hiszen az édes apáról beszél a fia előtt! Mert, mert elutazott, kezdi akadozva, messzire, nagyon messzire . . . aztán meg nagyon sok a dolga . . . azaz de-hogy is, éppen most tudtam meg: beteg, igen beteg szegény; az ágyban fekszik, tudod édes kis fiam. Ivánkának erre elszomorodik az arca, szájacskája sirásra görbül; szólana, de nem

gással és friss levegővel a szabadban, az Istennek kék ege alatt.

Ki vehetné rossz néven az embertől, hogy örül a rövid téli fagyás idején a természet gyorsan muló, tündéri álomképeinek, mikor Heine, a költő, az álom örömét még a fákban is megtalálja:

„Északnak zord honában
Fenyőfa álmodik;
Jég s hó fehér lepellel
Boritja gallyait.
Álma egy pálmáról szól
Mely forró délszakra
Némán s magán borongva áll
Egy izzó szirtfokon.”

**A „Gömör-Kishont” előfizetési díja 1913.
január hó 1-től egy évre: 10 korona! !**

Rovások.

Modern korunkban minden emberi dolognak legfőbb vonzó eleme a pénz. A pénz: akár lengő bankó, akár guruló arany, ezüst, nickel vagy bronz alakjában.

Pénz nélkül nem lehet sikeres háborút folytatni és ha belefognak is valahol, csakhamar véget ér a pénz nélkül kezdet vállalkozás.

Pénz nélkül nincs föltfedezés, nincs tudás, nincs kultúra, mert ezeknek éppen éltető elemük a pénz.

Még ezeknél is több pénzt fogyasztanak a művészetek különböző ágai, habár a művészek gyakran nem sokra becsülik a pénzt és könnyen tuladnak rajta, ha van.

Hogy az iparnak és kereskedelemnek éppen éltető eleme a pénz, azt ki ne tudná? Hiszen ezeknek a forgalma rövid idő alatt megakadna az éltető tőke nélkül.

Szerencsés ország az, a mely másra nem szorul, hanem a szükséges tőkét maga tudja saját jómódu lakóitól előte-

bir, a mamára néz s látja, hogy az ő szép szemét is elhomályosítja egy égető könnycsepp, mely mint egy kiméletlen reflektor úgy tört elő az elgyötört bensőből . . . hogy minden önuralom ellenére belevilágítson a szenvedő lélek legrejtettebb titkai közé: ekkor hozzá buvik, átöleli és zokogva vigasztalja: Ne sirj drága anyukám — a Jézuska olyan igen jó (hiszen te magad mondd ezt mindig!), meg-lásd, ma estére meggyógyítja a papát.

Ha ezt a szép megható képet látná Bándy! S viszont ők ketten láthatnák, mennyire szenved most ő, mennyire küzd magával!

Érzi, hogy a vádaktól semmi sem lehet igaz! — de mégis — nem hagyja nyugton a kételkedés, bizalmatlanság ördöge, eh! . . . hisz a közmondás is azt mondja: Nem zörög a hasraszt, ha a szél nem fujja. Így vergődik, nem tudja, mitévő legyen?

Künn ezalatt nagy pelyheken hull a hó, ez a fehér világ úgy világít, úgy vidít; szép fehér a karácsony! Az átelleni ház ablakában valami csillogó tény gyul ki, szinte átsap a ragyogása az ő komor sötét szobájába is. Az ablaka előtt megcsendül a pástorrhába öltözött gyermekek örömdala, hirt hozva a Megváltó születéséről; erre kitekint Bándy s látja, tudja, a miről szomorú magányában megfejtkezett, hogy karácsony estéje van!

A felebaráti szeretet megteremtőjének ünnepe; a béke és kiengesztelődés nagy napja, melyen megbocsát ellenség ellenségnek, örül barát a barátak, segítik a nélkülözöket és megörvendeztetik egymást a szerető családtagok. Kétezer év óta ez az egyedüli örömnépe, melynél elhallgat a vallás és nemzetiségi különbség és egyesül a művelt világ egy eszme megvalósításában, az embertársak közötti szeretet nyilvánításában. Az „Alleluja” hangjai

remteni. Az ilyen országban leggyorsabb lépésekkel haladhat előre a kultúra.

Természetes dolog az, hogy a pénzt, a vagyonosodást megbecsüljük, mint a földi jólétnek egyik nagyon fontos alapját és arra fogunk törekedni, hogy nekünk és azoknak, a kik bármily testi vagy szellemi kapcsolattal hozzánk vannak fűzve: minél több jusson ki a pénzből.

A kinek sok pénze van, az sok jót tehet. A pénzes ember áldozhat a magáéból mások javára, adhat azoknak, a kiknek nincsen. A pénzes ember elősegítheti a maga és mások kiművelődését, támogathatja a kulturális és emberbaráti közintézményeket. Egy szóval a pénzes ember, hogy modern szóval éljünk, sokkal hatásosabban gyakorolhatja az altruizmust, mint a pénztelen. A pénzes ember szava döntő befolyással van ott is, a hol a pénztelennek alig veszik figyelembe a szavát. — A pénz minden téren sok jóra segítheti az embert.

De a pénz igen gyakran ellenkező eredményeket szokott elérni.

A pénzes embernek igen gyakran a szive tapad a vagyonhoz, a jóléthez; megromlik tőle a szive és czélt csinál az eszközből. Mert a pénz igen jó eszköz a földi jóléthez, a földi boldoguláshoz, a kulturához, az altruizmus jó tetteihez. De a pénznek nem szabad czélnak lennie, a mint az a való életben igen gyakori visszaélés gyanánt föltűnik.

A pénzes ember gögös lesz, lenézi azt, a kinek nincsen pénze vagy kevesebb a pénze, mint neki. És e tekintetben még a milliomosok, vagy a milliárdosok sem kivételek egymás iránt. Egy nagy amerikai ezüstkirály vagy petróleumkirály igen gyakran úgy beszél a kevesebb milliókkal rendelkezőről: „mit akar ez a koldus?”

bejárják az egész világot, eltávolítva néhány rövid órára a gondot és bánatot, hogy helyt adjon az öröm és meglegedésnek. A szeretet örömnépe, ismételteti a térfi magában remegő hangon és én erről megfejtkeztem ez idén, holott máskor mennyire megörültem a karácsonynak, alig vártam, hogy a szeretet vásárolta szerény ajándékot átadhassam családom minden egyes tagjának és hallhassam kicsi fiam sirásba csukló imádkozását a karácsonyfa előtt térdelve.

Visszaszáll lelke a multba . . . Karácsony! Hiszen alig néhány év előtt szintén karácsony ünnepe volt, mikor ő annyira elhagyatottnak érezte magát, hogy rájött arra, a mit a Szentírás is mond: „Nem jó az embernek egyedül lenni” és el is ment a segítő társ után és azonnal megkérte az Elek Magda kezét, kit mély igaz, szerelemmel szeretett.

Ismét egy karácsony jut eszébe! A jó Isten akkor ajándékozta őt meg egészséges szép fiával. Akkor született a kis Iván! A következő esztendő karácsonyai a békés családi boldogság, meglegedés magasztos ünnepei voltak mindig, együtt ők hárman vidáman, boldogan! . . . Es most ők ketten árván, elhagyatottan, és én is szomorúan egymagamban . . . Borzasztó! Nem, nem tarthatom ki ezt tovább! kiáltja.

Előveszi a felesége fényképét s nézi merően sokáig könnybelábadt szemekkel . . . Jó Isten és én még kételkedni tudtam! Nem bíztam ezekben a szép szemekben, melyekből csak úgy sugárzik a jóság és őszinteség. És én balga ember nem tudtam hinni ő benne, és abban az esküben, melyet az oltár előtt tett az a nő, ki érzésében, gondolkozásában csupa finomság, csupa nemesség! Az én imádott Magdám, jó feleségem! A kis Iván árván, apa nélkül, mikor én élek! Szivtelenül elhagytam őket és még ma

A pénzes embert a megromlott szive gyakran két ellenkező végletbe viszi. Az egyik véglet az, hogy igyekszik mindent élvezni, minél többet pazarolni úgy, hogy jótettek, kulturára nem marad pénze, vagy ha marad, az csak igen szerény morzsa. Ezért sokszor közmondásos, hogy a gazdag ember kevesebbet áldoz a kulturális és jótéti czélokra, mint egyszerűbb embertársa.

A másik véglet pedig a fukarság. Mikor az ember nemcsak másoktól sajnálja a pénzt, de magától is és csak az aranyak és bankók látásában gyönyörködik. Ez igazán czélul tüzi ki a pénzt; de lehet-e ennél hitványabb czél egy ember részére?

A pénzzel igen vissza lehet élni és sokkal többen visszaélnék vele, mint a mennyien jól tudják használni.

A pénzzel történt visszaélések okozzák a legtöbb társadalmi bajt. A vagyoni különbség kirívó föltüntetése sokkal nagyobb szerencsétlenségeket okoz és elviselhetetlenebb, mint a születési vagy rangbeli különbség. Mert az emberek többsége nyáj természetű és vezetőkre van szüksége akár így, akár úgy. Jó vezetőket pedig könnyebben talál azok között, a kiknek a lelke, szelleme régebbi szokások között megfinomodott és nemes-ségben kiválóbb.

A vagyoni különbség kirívó föltüntetése szüli a modern rabszolgaságot, a mely a pauperizmus, a tömegnyomor alapján szedi áldozatait. Modern formában fölujul az ó-világnak szégyenletes rabszolgasága: a vagyonos kizsákmányolja tetszése szerint a szegénynek munkáját. Eladóvá lesz minden s a kevés tehetős embernek rabszolgája lesz a sok gyámoltalan; visszaélnék mindennel, a

sem gondoltam rájuk . . . holott a szeretet ünnepe mindenkinél észébe jut valaki, a ki lelkéhez a legközelebb áll, a ki szívéhez van forrva. Érz, hogy a lelkiismeret szavára hallgatnia kell . . . űzi, kergeti a vágy őket, drága kincseit mielőbb viszontlátani . . . és szívéhez ölelni szerellemmel . . . atyai szeretettel!

Elindul lakásuk felé, utközben mindkettőjüknek szép ajándékot vásárol, és belép a házba.

Kinyitja a szobaajtót. Felesége és kis fia a ragyogó karácsonyfa előtt állanak . . . ő hirtelen mozdulattal a Magda lábaihoz borul e szavakkal: Bocsáss meg nekem édes! Szeress! Az asszony felemeli, mélyen a szemébe néz . . . s ő kiolvashatta most azokból a nedves, meleg fényű szemekből a bocsánatot, a hűséges szerelmet; a kis fiut közreveszik, kezébe adják a Jézuska ajándékait . . . és csókolják, ölelik . . .

Később Magda átveszi urától a szép ajándékot és átkarolva tartják egymást sokáig, szóltanul . . . mámoros boldogságukban észre sem veszik, hogy ezalatt a kis Iván letérdelve a karácsonyfa előtt így suttog: Drága jó Jézuska, köszönöm a szép ajándékokat . . . de a leghálásabban köszönöm neked azt, (mert tudod, Jézuskám, ennek örültem ám a legjobban!) hogy édes apuskát éppen ma gyógyítottad ki a hosszú betegségből! — Ugy-e nem lesz már többé soha beteg?

pénz nevében rabszolgaságba jut még a női erény is.

A pénz rosszul használva, mint önczél valóságos rákfenéje, pusztító átka lehet a társas életnek. Ilyen értelemben mondta a legmélyebben látó szociális apostoli vezér, Jézus Krisztus: „Nehéz a kincsekben bizó gazdagoknak az Isten országába bejutni.“

De ezek a visszaélések nem szűnnek meg, ez az átok mindaddig pusztít, míg a szellemi munkások egymást megértve, szövetkezni fognak arra, hogy megtanítják az embereket kevesebbel beérni és öntudatosan megbecsülni egymást.

Ujévi tisztelgések.

A szokásos ujévi hivatalos tisztelgések és gratulációk ez évben is az uj esztendő 1-ső napján történtek meg.

A vármegyeházán.

A vármegyei központi tisztikar és az alispáni hivatal mellé rendelt hivatalok, u. m. a kir. államépítészeti, a gazdasági felügyelői és a törvényhatósági m. kir. állatorvosi hivatalok dr. *Forneth Gyula* vm. főjegyző vezetése alatt jelentek meg elsőben *Lukács Géza* alispánnál, hol a vármegye főjegyzője szép és lendületes, tartalmas szavakkal pillantott vissza a mult év nehéz eseményeire és biztató reménnyel tekintett a jövőbe. — Különösen a vármegyei tisztviselők jogos érdekeit emelte ki és ennek védelmére kérte az alispánt. Az alispán szép szavakkal köszönte meg a figyelmet és válaszában kiemelte, hogy tisztviselőire mindenkor büszke volt, mert úgy tisztesség, tehetség és munka tekintetében az első helyen állanak. Biztosította a tisztikart, hogy jövőben is érdekében minden lehető el fog követni. Utánna a tisztikar az alispán magánlakásába vonult be egy kis reggelire, hol az alispán kiváló szívéllyel fogadta a gratulációkat.

A tisztikar azután megszaporoitva, *Lukács Géza* alispán vezetése alatt *Bornemisza László* főispánnál tisztelgett, ki a diszes nagy ebédlőben gazdagon terített asztal mellett fogadta az ujévi tisztelgést és jókívánatokat.

Az alispán ékes szavakkal tolmácsolta a tisztikar érzelmeit főispánjával szemben, ki oly hosszú időn át, mint alispán vezetője volt a vármegyének s kitől oly sokat tanulhatott a tisztikar. Most is, midőn mindenki örömmel látja őt a főispáni székben, azért járult a tisztikar főispánja elé, hogy az ő bölcsességéből tanulhasson és erőt merítsen a jövőre a nehéz időkben is.

A főispán meleg, közvetlen szívéllyes szavakkal köszönte meg a gratulációt s kijelentette, hogy neki csak az állása változott meg, de érzelmei és a tisztikarral szemben való magatartása most is a régi s minden irányban a tisztikar érdekeit kívánja emelni és azért szívesen közremunkál. — A nagy „Eljen“-zessel fogadott válasz után a tisztikar minden egyes tagjával koccintott és szívéllyes társalgás után ezzel véget ért a vármegyei hivatalok tisztelgése. — A főispánnál ez után nyomban a ref. egyház tanácsa tisztelgett *Samarjay János* főgondnok és *Czinke István* lelkes vezetése alatt, kik az alispán házáat szintén felkeresték.

A tisztelgők sorában láttuk még a p. ü. kir. számvevőség tisztviselőit *Bajdik Endre* számvevőségi főnök vezetése alatt, kik a fő- és alispánnál, valamint a vármegye főjegyzőjénél is tisztelgtek. Szerkesztőségünk szintén testületileg tisztelgett a fő- és alispánnál és fejezte ki jókívánatait e derék két férfiú előtt, kik a sajtó

tisztességes és hazafias irányban haladó önzetlen munkáit mindenkor hathatós támogatásban részesítették s jövőre is megígérték.

*

A kir. pénzügyigazgatóság tisztviselőinek a pénzügyigazgatónál való testületi tisztelgése az idén elmaradt.

A kir. törvényszék elnökénél *Kolbay Sándornál* a bírák, a kir. ügyészség tagjai és a fő-tisztviselők fejezték ki üdvözlésüket és jókívánásaikat, s az elnök, a bírák és a kir. ügyészség tisztviselői a hivatalvezető kir. ügyész: dr. *Mészáros István*nál tolmácsolták jókívánásaikat.

A városnál, az államépítészeti hivatalnál, a kir. tanfelügyelőségénél, erdőgondnokságnál, vármegyei közkórháznál stb. stb. a hivatalos érintkezésben levők a főnökök előtt szívéllyes jókívánásaiknak és üdvözlésüknek szokásos módon adtak kifejezést

Olvasóinkhoz!

A „Gömör Kishont“ vármegyei közlöny 1913. január 1-én a 34-ik évfolyamba lépett. Nemesak mennyiségre nézve számottevő az a mult, melyre megelégedéssel és büszkén tekinthetünk vissza, de tartalomra nézve is méltán mondhatjuk jelentősnek, mert lapunk ez idő alatt Gömörvármegye köz- és társadalmi életének hű tükré volt, tárgyilagosan bírálva az eseményeket, magas színvonalon álló közleményekben foglalkozott közérdekű eseményekkel.

A lap tartalmát és általában hírlapi közleményeket lehet kritika tárgyává tenni, ezt a jogát senkinek el nem vitatjuk s lehetséges, hogy a mi czikkeink és közleményeink sem találkoztak mindig és mindenkinek a tetszésével; de azt nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy lapunk szerkesztőségét mindenkor a közérdek, mindig a nyílt, becsületes és őszinte törekvés vezette, mellyel közintézményeinket istápolni, megyei, városi és társadalmi érdekeket becsülettel szolgálni igyekeztünk.

Nyílt őszinteséggel állíthatjuk, hogy lapunk az anyagi előnyöket nyújtó reklámszerű közleményeket és hirdetések sokszor mellőzte azért, mert közérdekű közlemény elhagyásával olvasóink érdekei szenvedtek volna sérelmet, — s bár lapunk terjedelme 1910. év óta jelentékenyen növekedett, szellemi nivója nagyot emelkedett, s itt — a magyarság végvárában czélul tüzött misszióját bármily erőfeszítések és áldozatok árán is becsülettel végzi, s bár olvasóink és barátaink gárdája állhatatosan és rokonszenves jóindulattal kitartott mindekkoráig mellettünk, mégsem hozakodtunk elő a helyzet változással járó anyagi túlterheltséggel s 33 év óta lapunk előfizetési ára nem változott.

Sajnos — ma a viszonyok olyanok, hogy tovább jelentékeny anyagi kár nélkül nem tartható fenn az eddigi helyzet. Az egész világon végighullámozó drágaság leszállította a pénz értékét, a munkások bére jelentéktelenen emelkedett, a lap előállításához szükséges papíros, nyomda-festék és minden más anyag annyira megdrágult, hogy lehetetlen a régi előfizetési ár mellett lapunkat fenntartani jelenlegi terjedelmében és színvonalán.

A mi közönségünk ismeri jól a helyzetet; tudja azt, hogy a mi lapunk romlásba nem mehet; azt nem is engedné, hogy olyan 33 éves multtal bíró organum, mint a mienk, mely jó és ros időkben — igen nehéz viszonyok közt is — becsülettel megállotta helyét, dekadenciába essék.

Lapunk iránya ezután is a régi tisztességes és becsületes irány marad, s igyekezni fogunk mindig tartalmas, magas színvonalon álló szellemi részt nyújtani olvasóinknak.

A változott viszonyok miatt azonban 1913. január 1-től kezdve lapunk előfizetési árát *csekély összeggel fel kell emelnünk*, csak annyival,

Megérkeztek az új őszi és téli kosztüm-kelmék óriási nagy választékban. Fehérnemű kelengye, vászon és asztalneműek.

Kivánatra mintagyűjteményt készséggel küldünk, esetleg meghívásra utazónk által bemutatjuk.

ROSENBERG GYULA és TESTVÉRE ruhakelme és kelengye nagy áruháza MISKOLCZ.

hogy odáig jussunk, hol a mienkhez hasonló terjedelmű más vármegyebeli lapok már régen: évek hosszú sora óta tartanak.

Az előfizetési ár 1913. január 1-től kezdve:

Egy évre . . . . . 10 kor. — fill.
Félévre . . . . . 5 kor. — fill.
Negyedévre . . . . . 2 kor. 50 fill.

Vármegyebeli körjegyzőknek és tanítóknak az előfizetési kedvezményes díj egy évre 6 kor. lesz.

Ezen elhatározásunk indokait és a mai viszonyokat mérlegelve, eljárásunkat bizonyára méltányosnak fogják tekinteni előfizetőink.

Kérjük ezek után lapunk iránt továbbra is az eddig tapasztalt jóindulatot, s előfizetőinket arra, hogy lejáráó előfizetésüket megújítani sziveskedjenek.

A kik lapunkat nem óhajtják tovább járattatni, költségkímélés czéljából a január hóban címükre küldött lapokat a postán utasítsák vissza, ellenkező esetben továbbra is előfizetőknak fognak tekintetni.

Rimaszombat, 1912. december hó 18-án.

A „GÖMÖR-KISHONT”,
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hirek és vegyesek.

Személyi hir. Dr. Kovács László polgármester, ki december 24 ike óta betegsége miatt Budapesten tartózkodott, folyó hó 1-én hazaérkezett s hivatalos működését már megkezdte.

Közjegyzői kinevezések. Dr. Markó Sándor rozsnói közjegyző elhunyt után tudvalevőleg kettéválasztatott a közjegyzői kerület: rozsnói és tornaljai közjegyzőségekké. A m. kir. igazságügyminiszter most töltötte be a két állást, s rozsnói kir. közjegyzővé dr. Markó Jánost, tornaljai kir. közjegyzővé pedig: dr. Király Kálmán tornaljai gyakorló ügyvédet nevezte ki.

Kitüntetett műszaki tanácsos. A király Wienben 1912. december 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával a miniszter előterjesztésére Rozsnyay Károly műszaki tanácsosnak, — a miskolci kulturmérnöki hivatal érdemes és köztiszteletben álló főnökének — a vizügyi műszaki szolgálat terén kifejtett sikeres működés elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. Gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter a műszaki tanácsost december 27-én örömmel értesítette a kitüntetéséről, mely vármegyénkben is méltán kelt őszinte örömet.

Kinevezés. A kultuszminiszter dr. Bernáth Géza, városunk szülöttét, kultuszminiszteri segéd-fogalmazót miniszteri fogalmazóvá nevezte ki.

Főispáni beiktatás. Dr. Tarnay Gyulát, borsodi főispánt folyó hó 8-án iktatják be Miskolcra állásába. Vármegyénk a beiktató ünnepélyen küldöttségileg képviselteti magát. A küldöttséget Lukács Géza alispán vezeti. Tagjai felkérés és illetve jelentkezés folytán Farkas Zoltán országgyűlési képviselő, dr. Gutlohn Henrik vármegyei tb. főorvos, Hámos Aladár és dr. Söldös Béla vármegyei tb. főjegyző.

Rabbiválasztó közgyűlés. A helybeli izraelita egyházkerület ma délután 3 órakor a hitközségi tanácssteremben tartja rabbiválasztó közgyűlését. A közhangulat szerint a hitközség egyértelműleg Singer Rezső dévaványai rabbi mellett, az elhunyt kerületi főrabbi fia mellett foglal állást s megválasztása bizonyára egyhangu lesz.

Új körjegyző. A Jénében megüresedett körjegyzői állásra — mint értesülünk — Kisgergely Barna felsőbalogi segédjegyzőt választották meg, kiben a kör egy tisztességes szolid munkás körjegyzőt fog kapni.

Új munkásbiztosító orvos. A rozsnói kerületi munkásbiztosító pénztárnál Dobsinán Schvirian János elhunytával megüresedett orvosi állásra mult héten dr. Rosinger József ottani körorvost választotta meg az igazgatóság.

Áthelyezés. Sárváry Arthur tüzerállatorvos a losonczi tüzerrezdőtől a turjaremetei m. kir. menteleposztályhoz helyeztetett át s helyébe Losoncra Plasinka Lajos állatorvos helyeztetett át Turjaremetéről.

Kinevezés. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Becser Lenke okleveles kised-

óvónőt a nyustyai állami kisedóvodához kinevezte óvónővé.

Ügyvédi kamarai hir. A miskolci ügyvédi kamara dr. Henyey László mezőcsáti ügyvédet elköltözése folytán a kamara ügyvédi lajstromából törölte.

Halálozások. Városunk két közismert alakja halt meg a mult héten. Az egyik Baczik József posta- és távirtdai altiszt, ki 54 éves korában néhány heti betegség után december hó 30-án meghalt.

Ugyane napon hunyt el 72 éves korában Balók Lajos volt vasuti málházó hosszas betegség után. — Mindkét halottat 31-én temették el nagy részvét mellett.

December 28-án özv. Broczkó Józsefné helybeli polgárasszony: Broczkó József cipész anyja hunyt el 74 éves korában. December 30-án temették.

December 31-én pedig id. Oszkocsil János volt malomtulajdonos hunyt el 87 éves korában. Temetése január 2-án ment végbe nagy részvét mellett.

A nagyrőcezi m. kir. állami polgári iskolának nagy gyásza van. Az intézetnél 28 év óta működött jeles tanár: Lahner György hosszú szenvedés után 55 éves korában karácsony első napján elhunyt. Nagy részvét mellett temették el Nagyrőcén.

Kosko Lajos helybeli fiatal hentes polgártársunkat és feleségét mélyen megsomorította Zoltán nevű néhány napos kis fiuk folyó hó 2-án bekövetkezett elhunyt. — Folyó hó 4-én temették.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter Brebán Sándort, a rimaszombati kir. ügyészséghez beosztott bírósági jegyzőt a rimaszombati ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottá rendelte ki.

Gömörmege legöregebb aljegyzője 90 éves lesz. Csak kevesen tudják, hogy vármegyénk kiváló szülöttje a rozsnói származásu gyűvedi Lakatos Miklós, vármegyénk negyvenes éveiben aljegyző, a híres Szentmiklóssy Antal alispán titkoka, nyugalmazott 48-as veres sapkás főhadnagy és volt országgyűlési képviselő, azelőtt Abaujtornamegye szini járásának 25 évig főszolgabirája, ez év április hó 13-án üli meg születésének 90 éves évfordulóját. — Markó Miklós hírlapíró földink e napokban meglátogatta néhai Ratkó Miklós aljegyző és Györi Dani 48-as főjegyzőnk kortársát a budapesti Lónyai utcza 7. szám alatti lakásán és a következőket közli a „Magyarország” című napilapban az utolsó rozsnói 48-as honvédról: Lakatos Miklós 1823-ban született Rozsnyón, ugyanott végezte gimnáziumi tanulmányait, husz éves korában Pozsonyban jurátuskodott, amikor is titkára volt Andrassy Károly grófnak, Gömörvármegye követének, Andrassy Gyula és Géza grófok nagyatyjának. 1844-ben letette az ügyvédi vizsgát és ekkor Gömörvármegye szolgálatába lépett Szentmiklóssy Antal alispán titkára gyanánt. A szabadságharc idején Gömörvármegye Lakatos Miklóst bízta meg a híres kassai 9. számú veres sapkás zászlóalj honvédeknek toborzásával. A Bach korszak alatt nem vállalt hivatal, a kiegyezés után azonban Abaujtornavármegye szini járásának főszolgabirája lett s ezt a tisztelet 25 éven keresztül viselte. Az 1892. évi téli választáson függetlenségi programmal lépett fel a szini kerületben, ahol az akkor tornamegyei nagybirtokos Keglevich István gróffal szemben óriási szótöbbséggel választották meg. A következő 1896-iki választáson pedig Andrassy Gyula gróf bukott el a népszerű Lakatossal szemben. Képviselősege idején ő sürgette ki a honvédménház újjászervezését és kibővítését. Kossuth Lajos halála után ő szervezte az azóta is fennálló „budapesti asztaltársaságok központját.” 1901-ben visszavonult a politikától és azóta emlékeinek él Lónyai-utcza lakásán, mely telve van a nagy idők ereklyéivel. Mint értesülünk a szini kerület függetlenségi választópolgársága feliratban készül üdvözölni volt képviselőjét, kedvelt főbiráját és mint az ország legöregebb ügyvédjét s az utolsó Gömör-Rozsnói 48-as honvédet, ki Görgey Arthur tábornok után ez idő szerint a legidősebb az életben levő harcosok közül.

Választmányi ülés. Az „Otthon” társaskör választmánya folyó hó 4-én este ülést tartott.

Országos Pénztár közgyűlése. Az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár Budapesten, folyó hó 11—12-én tartja 1912. évi rendes közgyűlését, melyen a rimaszombati munkásbiztosító pénztár képviselőjében id. Rábely Miklós elnök és Nagy Sámuel alelnök mint közgyűlési kiküldöttek vesznek részt hivatalosan.

Áthelyezés. A városunkban a kir. járásbírósnál hosszabb ideig működött Szakmáry Gyula trencsényi kir. törvényszéki bírót az igazságügyminiszter saját kérelmére a beszteczebányai kir. törvényszékhez helyezte át.

Ünneplés. Vágújhelyen mult vasárnap szép ünnepélyt rendeztek a város szülötte: Horn Ede elhunyt államtitkár emlékére. Az ünnepi beszédet dr. Angyal (Engel) Lajos vágújhelyi kiváló ügyvéd — városunk szülötte és gimnáziumunk volt jeles növendéke tartotta.

Szilveszter-estély. A helybeli fiatalság mult hó 31-én sikerült Szilveszter estélyt rendezett a „Vármegyei Kaszinóban.” Az estélyen jelenvolt hölgyek névsora a következő: Czinke Istvánné és leányai Erzsé és Jolán, dr. Dorgó Gáborné, Kún Aladárné, Kerekes Dezsóné és leánya Aranka, lovag Keszler Gusztávné és leányai Agla és Mara, Lukács Gézáné és leánya Margitka, dr. Rárossy Gyuláné és leánya Aranka, Somogyi Ilonka, özv. Ragályi Gézáné, Szakall Vinczéné, dr. Mészáros Istvánné és Csernyánszky Adrien, dr. Sailer Károlyné és leánya Annuska. Ezzel az estélylyel a fiatalság újabb gárdája lépett sorompóba és a régi figyelmes gárdának örökébe. Róluk tehát a legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk, mert figyelem és táncz tekintetében kivívták a gömöri nevet. A mulatság csak reggel ért véget. A soupet Gede István Tompa vendéglős, a zenét pedig Oláh Gyula adta közmegelegedésre.

Adomány a Fehérkereszt-egyesületnek. Fűzi Rezső Rimakokova nagyközség főjegyzője 12 kor. 03 fillér perselygyűjtésből befolyt összeget küldött Lukács Gézáné elnök kezéhez. Az egyesület a szép adományt ez uton nyugtazza hálás köszönettel.

Rosz közlekedési viszonyok. Vettük a következő panaszos levelet: *Tek. Szerkesztőség!* A Hunyadi-utcza azon darabja, mely a szutorit ut és Andrassy-ut között fekszik, — rettenetes, — dombos, gödrös. Az ott felejtett nagy mennyiségű sár most már megfagyva, benne nagy kerékvágások, mint egy-egy kis vízmeder, — szóval szorosok és hegygerinczek sűrűn váltakoznak egymás mellett, — helyenként óriási dorong hegyekkel; még egy havasi vizmosta ut is egyenletesebb, mint ez az utcza, ugy hogy valóságos vagyronrongálás az e helyen való kocsiközlekedés, sőt sok helyen életveszélyes is. — Kérjük az illetékes körök figyelmét ez utczára is terelni; mert ez az Andrassy-ut után egyike a legforgalmasabb utczáknak. Sokunkat érzékenyen érint az, hogy az ut rendbe hozva nincs s ha akkor nem lehetett a sár elhordani, a gödröket a sziklakkal betömni mikor sár volt, most talán mikor fagy van könnyebb lesz? — A minél előbb való intézkedést tisztelettel kérik az érdekeltek.

Véletlen lövés. Tajtiban december hó 29-én vasárnap Nagy József egy forgópisztolyból Molnár Balázst meg akarta löni előzetes civakodásból kifolyólag, azonban czélt tévesztett s a Molnár kabátján áthatolt a golyó anélkül, hogy őt sérelmezte volna s a mellette álló Pócsa János 20 éves legény orrán keresztül a fejébe furódott a golyó. December 30-án, másnap beszállították a vármegyei közkórházba a sérültet.

Műkedvelő előadás. A balogiványi ref. énekhar f. hó 26-ik napján az iskola tantermében az orgona-alap gyarapítására táncmulatsággal egybekötött jótékonycélu színelőadást rendez, melyen előadják a „Betyár kendője” című régi jó népszínművet.

Hangverseny. A rakottyási református énekhar f. hó 12-én Rakottyáson hangverseny nyel egybekötött jótékonycélu táncmulatságot rendez az iskola helyiségében.

Vége a vakációnak. A héten az állami elemi és polgári iskolában megkezdtek a tanítást, de Vizkeresztre és a vásári napokra ismét szünetelni fog. A főgimnáziumban pedig a vásár napján, január 7-én kezdődik a tanítás.

Könyvviteltani kurzus. *Matolcsy Pál* helybeli állami elemi leányiskolai igazgató bölcse és valóban dicséretes kezdeményezése folytán a m. kir. technológiai iparmúzeum — mely általános ipari továbbképző tanfolyamokat rendez a vidéki városokban — nálunk is tartott most egy kéthónapos kurzust, mely december hó 30-án nyert befejezést. A kurzuson az ipari könyvviteltanból heti négy órán át kiváló tudással és szakbeli jártassággal tartott előadásokat id. *Rónay Gyula* takarékpénztári könyvelő s 28 helybeli önálló iparos vett azon részt. Mindvégig élénk érdeklődés kísérte a tanfolyamot s a kik részt vettek azon, igen sok az életben hasznos tudnivalót sajátítottak el. A tanfolyamot, ha legalább 15 résztvevő jelentkez, évente megismétlik s ezért már most felhívjuk tanulni óhajító iparosainkat, hogy saját érdekükben ne mulasszák el a kedvező alkalmat és jelentkezzenek annak idején.

Honvédségi orvosok. A király a rozsnyói származású és nálunk is ismert dr. *Wittchen László* 2. oszt. főorvosát — beosztva a budapesti I. honvédkerületi parancsnoksághoz — a debreczeni honvéddállomás orvostőnökévé nevezte ki.

Tanügyi kinevezések. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter az állami polgári iskoláknál kinevezte: *Bakos Kálmán* dobsinai tanítót, *Hanvai János* Ede és *Halasi Jenő* dobsinai igazgató-tanítókat, *Zsebők János* dobsinai tanítót, *Okányi Sándor* nagyrőczei tanítót a VIII. fizetési osztályba, *Ratkó Margit* itt működött, most kaposvári tanítónőt, *Winkler Jenő* nagyrőczei tanítót a IX. fizetési osztályba. Végül özv. *Gálfalvnyé* *Indre Gizella* rimaszombati polgári leányiskolai tanítónőt a X. fizetési osztályba rendes tanítónővé nevezte ki a miniszter.

Gömöri vonatkozású festmények és szobrok a Múcsarnokban. A képzőművészeti társulat decemberben megnyitott kiállításán általános feltűnést keltett *Benczur Gyula* hirneves festő életnagyságu olajfestménye, mely rozsnyói *Pekár Imre*, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank nyug. igazgatója földiniket ábrázolja. Néhány teremmel tovább ott látjuk *Tichy Kálmán* és *Markó Ernő* ismert festőművészek számos sikerült olajfestményét. A szobrászati részben ott találjuk *Ferenczy Istvánnak*, a rimaszombati első magyar szobrász monstre nagy körbe futó életnagyságu domborművét, melyet Ruskiczabányára rendeltek meg *Vaszary László* siket néma szobrásznál, a ki az igen sikerült rimaszombati szobornak a készítője. Ezenkívül ott látjuk *Markó Miklós* hírlapíró földiniket, a magyar szobrászok buzgó szószólójának ruskiczai rózsaszintű márványból faragott igen sikerült mellszobrát, melyet *Strobl* tanár mesteriskolájának végzett növendékei ajándékkal faragtak márványba. Az érdekes műkiállítás 1913. január 15-ig marad nyitva.

Iparhatósági megbizottak. Az 1913. évre szóló megbizatással december hó 28-án választották meg városunkban az iparhatósági megbizottakat. A választási aktusnál *Perecz Samu* árvaszéki előadó elnökölt. Megválasztottak következők: *Almás László*, *Bódi Béla*, *Csank István*, *Dániel Ferencz*, *Ferenczi József*, *Fancsalszki Béla*, *Einhorn Károly*, *Krausz D. Dezső*, *Králik József*, *Maros Károly*, *Póczos István*, *Rakottyai Danó*, *Rábely Károly*, *Simon László*, *Valaszky Rezső*, *Vámosi Sándor*, *Bródi Andor*, *Köllner Sámuel*, *Róth Géza*, *Weisz Manó*.

Erélyes kapitány. Több oldalról panaszkodtak már a helybeli czédulaszedő ellen, hogy a vasuti állomásnál az utasokat kivétel nélkül megállítja, mielőtt a városba bejöhethének. Ebből azután a járdán oly nagy csoportosulás lett, hogy a feneketlen sárba kellett az intelligensebb utasoknak is letérni, mert a czédulaszedő hatalmaskodása ellen nem volt védelem. Végre e türelmetlen állapot fülébe jutott *Fábry Zoltán* r. alkaptánynak, ki azután személyesen jelent meg a helyszínen s hamarosan és erélyesen rendet teremtett.

Apolló-színház. Az Apolló mozgóteátrálkép színház az ünnepi idők alatt több előadást tartott, mint rendesen, mert a vásár- és ünnepnapok délutánjain is változatos, szépen sikerült műsort adott szép számu közönség részvételével. A mozi minden tekintetben szépen halad a kitűzött cél felé, hogy a közönségnek tanulságos és nemesebb irányú szórakozást nyújtson.

Falusi mulatság. A maga nemében ritkaság számba menő áldozatkészséget tanúsított Runya község lakossága azon mulatság alkalmából, melyet az ottani ref. egyház „Orgona-alap”-ja javára ifj. *Söldos Árpád* rendezett mult évi december hó 28-án. A kedvezőtlen idő daczára az egész falu népe és a közeli falvakból is többen megjelentek, hogy az egyházközséget orgona felállítása iránti törekvésében támogatassák. A szép anyagi sikerről tudósítunk a következőkben számol be: Felülfizettek: *Darvas Pál* 4 kor., *Alitisz Miklós* 4 kor., *Madarassy László* 3 kor., *Csiszár Jánosné* 3 korona, *Nagy Lászlóné* 2 kor., *Kiss Károly* lelkész 2 korona, *Csernay József*, *Czokol Árpádné*, *Szálósi Bertalan*, *Igléczy Béla* 1—1 koronát. — Ezenkívül adakoztak az „Orgona-alap” javára: özv. *Jankovics Miklós* 40 koronát, *Szolga János* és *Hevessy Lajos* 30—30 kor., özvegy *Czibur Kálmánné*, özv. *Ruthényi Béláné*, *Söldos Elemér*, *Söldos Árpád* ifj., *Szolga József*, *Seres József*, *Ragályi József*, *Ragályi Barna*, dr. *Söldos Béla* és neje 20—20 koronát, id. *Csiszár Károly* 15 koronát. — *Putnok Mór*, *Nagy Károly*, *Pongó József*, *Csiszár Mihály*, *Csiszár Kálmán*, *Szilasi Antal*, özv. *Simon Istvánné*, *Seres László*, *Szilasi József*, *Kis Lajos*, ifj. *Ragályi György*, *Sivák László*, *Dono István*, *Czokoly Mihály* és *Máté Pál* 10—10 koronát. — *Czokoly Péter* 8 koronát. — *Simák Ferencz*, *Bozó István*, *Farkas Zoltán*, dr. *Molnár József*, *Hevessy Elemér*, *Söldos Bertalan*, *Mensdorfer Helén*, *Csiszár István*, *Csiszár János*, *Tóth Márton*, *Kis Pál*, *Jeney Gyula*, ifj. *Csiszár Károly*, *Kiss Károly* lelkész, *Seres Sámuel*, ifju *Seres Sámuelné*, *Jeney Gyuláné*, *Demeter Pálné*, *Dávid Lajos* 5—5 koronát. — *Báró Hámos Antal*, *Szabó László*, *Nagy Lajos*, *Kovács Sámuel*, *Nagy Sámuelné*, *Demeter János*, özvegy *Demeter Lászlóné*, *Szolga Lajos* és *Szabari András* 4—4 koronát. — *Szilárdy Béla*, *Rási József*, *Vincze Mihály*, *Kiss Károly*, *Csótó János*, *Friedmann Károly* és *Kis József* 3—3 koronát. — *Idb. Hevessy László*, ifju *Hevessy László*, *Moesz Miksa*, *Tornallyay Zoltán*, *Hámos Árpád*, *Simák Ferenczné*, *Dorogsághi Barna*, *Frieder József*, *Fáy István*, dr. *Baksay Dezső*, *Máriássy Gyula*, *Máriássy István*, *Pösch Gyula*, *Hámos László*, *Hámos Zoltán*, *Fáy Barna*, *Balgha Kálmán*, *Smál József*, *Cserny Paula*, *Kis László*, *Reinitz Mór*, *Dávid József*, *Szilasi Károly*, *Szilasi Lajos*, *Konkoly Pál*, *Konkoly Imre*, *Czokoly Árpád*, *Czokoly Árpádné*, *Czokoly Józsefné*, *Vincze József*, *Vasas Károly*, *Füzér János*, *Seres Sándor*, *Suba István*, *Asztalos József*, *Varga Lajos*, id. *Tót János*, *Keresztény Lajos*, *B. Czokolyné*, *Czokoly Mártonné*, *Lakatos István*, *Virág András*, *Csiszár Lajosné*, *Varga József*, *Kovács László*, *Fejes János*, *Szilasi Károlyné*, *Ibos Ferencz* és *N. N.* 2—2 koronát. *Hevessy Barna*, *Várnay Jánosné*, *Kis Mihály*, *Csiszár Antalné*, *Dávid Samu*, *Mikó István*, *Demeter István* és *N. N.* 1—1 koronát. — *Weisz Gábor* 50 fill., *Kocsi Lászlóné* 40 fill., *Bihary Gyula* 20 fillért. — Bevétel felülfizetésekkel és adományokkal 887 K 50 f. Kiadás 61 kor. 20 fill. — 826 korona 30 fillér volt tehát azon összeg, mely az „Orgona alap” javára jutott s a melyért egy a felülfizetőknek, mint az adakozóknak ez uton mond halás köszönetet s nyugtáz ifj. *Söldos Árpád*. — Követendő példa gyanánt iktatjuk ide ezen sorokat s igaz örömmünkre szolgálna, ha a runyai ref. egyház orgonaszentelési ünnepélyéről mielőbb közölnénk tudósításunkat.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Ujévi üdvözet megváltása. Lapunk mult számában ujévi üdvözetek megváltása czímmel közölt kimutatás pótlásaként nyugtázta most a vezetőség *Frits Ferencz*nek a megváltás fejében a Fehér-kereszt egylet részére küldött 2 korona és dr. *Wallentinyi Dezső* és neje ujévi üdvözet megváltása czímmel beküldött 2 korona adományát.

Panasz a seregből. Panaszt kaptunk a seregből, hogy onnan a tamásfalvai sarkon lehetetlen a közlekedés a nagy sárban a városba. Erről szükségtelennek tartjuk többet írni, mert ugy sem találnak a panaszkodók orvoslást. Vigasztalják magukat azzal, hogy Rimaszombatan a kövezett járdán sem volt kisebb sár.

Nyugtázás. Az „Ipartestületi nyugdíj-egyesület” javára ujévi üdvözetek megváltása czímmel következő adományok folytak be: *Id. Rábely Miklós* 2 kor., *Szabó József* m., *Heksch Bertalan*, *Eszenyi Gyula*, *Soós Gyula*, *Braun Jenő*, *Weisz Manó*, *Róth Géza*, *Fridmann Zsigmond*, *Póczos István*, *Bródi József*, *Grosinger Miksa*, *Simon László*, *Enyedi Miksáné*, *Hlozek János*, *Tigerman Adolf*, *Dániel Ferencz*, ifj. *Rábely Miklós*, *Szabó István*, *Zawadzsky Edéné*, *Fischer Bertalan*, *Reisz M.*, *Derekas János*, *Lefkovits Ferencz*, *Stech Kálmán*, *Weisz D.*, *Kandra János*, *Kovács József* aszt., *Csank István*, *Ádám János*, *Kerekes János* kerékgyártó, *Sebő János*, *Ács József*, *Jeszenszky Soma*, özv. *Báthory Istvánné*, *Rábely Károly*, *Józsa Áron*, dr. *Csernay Dániel*, *Rónay Gyula*, *Koskó Lajos*, *Iványik György*, id. *Kovács István*, *Melczer Viktor*, *Soós Ferencz*, *Majoros József*, *Dusek András*, *Gyulai János*, *Kovács Gyula*, *Diczky Pál*, *Stolcz Zsigmond*, özv. *Hlozek Jánosné*, *Hizsnyan Béla*, *Mispál István*, *Varga Lajos*, *Reinitz Zsigmond*, *Benyo László*, *Lévai Izsó*, ifj. *Liptay László*, özv. *Dombrowszky Istvánné*, *Szoyka Pál*, *Veréb István* és neje 1—1 kor., *Matus András*, *Vályi Ferencz*, *Rakottyai Danó*, *Csapó Gyula*, *Zemandl Ulrik*, *Murányi János*, *Horváth György*, *Siroky János*, *Senka József*, *Siku Mihály*, *Blaskovits Barna*, *Katona István* 60—60 fillér, *Kohn Adolf*, *Blumenthal Ármán*, özv. *Hrecska Lászlóné*, *Loffay Lajos* 50—50 fillér, *Zsuffa Kálmán* 40 fillér. Összesen: 71 korona 60 fillér. — Halás köszönettel nyugtázta: *Török Pál*, pénztárnok.

Országos vásár. Tiszolcz nagyközségben 1913. évben a következő napokon fognak az országos vásárok megtartatni: 1. Január hó 17. — 2. Május hó 19. — 3. Augusztus hó 11. — 4. November hó 5.

Mükedvelő előadás Balogtamásin. A balogtamási olvasókör tagjai a templomi orgonaalap javára december hó 26-án táncmulatsággal egybekötött mükedvelői előadást rendeztek. Színe került: *Csepreghy „Sárga csikó”* című régi jó népszínműve. A szereplők a hallgatóság egyhangú véleménye szerint mind nyáján kifogástalanul jól játszottak. Ezt követte reggelig tartó vig táncmulatság. — A nemes célra felülfizettek: *Farkas Géza* 5 k., *Bornemisza Elemér* 2 kor., *Lovas Sándor* körjegyző 10 kor., *Bán Gizella* 20 kor., *Bán János* 10 kor., *Boholy András* 2 kor., *Zsóri János* közép 2 kor., *Balyo Karolina* 1 kor., *Gerenday Károly* 1 koronát. E szíves adományokért ez uton mond halás köszönetet a rendezőség.

Felsőbalogi vásár. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megengedte, miszerint Felsőbalog községben az 1913. évi április hó 5. és 6-ra, június hó 8. és 9-re és november hó 15. és 16-ra eső országos kirakó és állatvásár ez évben kivételesen április hó 7. és 8-án, június hó 9. és 10-én és november hó 14. és 15-én tartassék meg.

Lányi Ernő Nótáskönyve. Most jelent meg az országos hírű, legnépszerűbb nótaszerző *Lányi Ernő*nek „Vágj zsebre” alakú, zsebkiadású, a szerző arcképevel ellátott díszes kiállítású nótáskönyve, *Lányi Ernő* kétszáz népszerű dalaiból a 20 legszebbet, a többek közt a „Régi nóta, híres nóta”, „Kossuth gyászdal”, „Nagyságos és tekintetes szolgabíró ur”, a „Chlopi nóta”, „Valamikor ugy szerettél”, „Kuvik madár” stb. közkedvelt nótákat tartalmazza a nótáskönyv énekhangra és zongorára és a hamisítatlan, tősgyökeres magyar muzsika kedvelőinek igaz öröme adta ki az értékes nóta sorozatot *Klökner Ede* budapesti zeneműkiadó, ahonnan az 2 koronáért megrendelhető.

Kiadó lakás, esetleg eladó ház.

Rimaszombatan, a Szijjártó-utca 36. sz. alatti házban egy lakás, mely két magas földszintes szoba, konyha, előszoba, kamra, fatartó, kert és mellékhelyiségek, továbbá ugyanott egy hasonló pinczelakás 1913. év május hó 1-től bérbe kiadó, esetleg örök áron is eladó. — Értekezhetni lehet a tulajdonos **Szabó István**-néval Rákóczi-utca 15. sz. alatt. 1—3

Vasárnapi munkaszünet és a cukorrépa szállítás. A miskolci kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy kamarai kerületét érdeklőleg Ajnácskő, Feled, Köveces, Rimaszécs, Rimaszombat, Tornalja, Bánréve—Pogony, Mátraballa, Mátramindszent, Apcz, Pásztó, Nagybátany állomásokon az érkező áruknak a pályaudvarokról való eltuvarozásával és a cukorrépa küldeményeknek a pályaudvarokra való befuvarozásával és rakodásával járó munkálatok vasárnapokon is az egész napon át minden korlátozás nélkül végezhetők.

Szerkesztői üzenet.

Munkatársainkhoz. Tisztelt munkatársainkat kérjük, hogy nagyobb közleményeiket úgy sziveskedjenek beküldeni, hogy mi azokat csütörtök délig kézhez vehessük, a kisebb tudósításokat pedig pénteken délig megkaphassuk.

Sz. Marcell. „Remény” című verse költeménynek nem válik be; az eleje ugyan jól indult, de a vége elapadosik. Pedig a versből kevés kell s az is jó legyen!

A „Gömör-Kishont” előfizetési díja 1913. január hó 1-től egy évre: 10 korona !!

CSARNOK.

Szilveszter-éji álom.

Mióta megkapom családi pótlékom,
Mennyei boldogság lakja a hajlékom;
Igaz, ha fáradtan este haza térek,
Sipszóval fogadnak az apró legények.

De ez mind mellékes; fődolog, hogy máma
A gyermek-zsivajgás haszon a konyhára!
A sok angyalarctól felvidul a lelkem,
Főleg, ha „elsejét” kell megünnepelnem!

Majd kétszeres gázsi! Fikom teremtette!
Hogy ilyet megérjek, az apám se' hitte!
Bele is kóstoltam, amúgy igazába',
Szilveszter estéjén a boros pohárba!

„Evoje!” . . . zendült fel ajkamon a nóta,
Gondoltam: az élet úgyis csupa móka!
S addig dalolgattam, míg azután végre
Lecsókolta szemem' az álom tündére . . .

Hogy történt? . . . Mint történt? . . . Azt még
[most se' értem,
Egy félig homályos nagy terembe léptem.
Holtra sápadt arcok ültek ottan körbe,
Kiket behantoltunk régesrég a földbe.

Mikor portréjukat jól szemügyre vettem,
A sok jó ismerőst rögtön felismertem:
Jegyző . . . polgármester . . . ügyvéd . . . egy
[kartársam . . .
Esküdni mernék rá, hogy mind élve láttam!

— Adj' Isten, uraim! — siklott ki a számon, —
„Szívvel örvendek, hogy önöket itt látom;
Hogy' s miként szolgál a drága egészségük?” . . .
Azt mondták: doktorra nincs semmi szükségük!

Valaki megszólalt a sor közepében:
„Uljon ide mellénk, úgyis várjuk régen!
Szolgálhatunk önnek egy üres karszékkal.”
Azzal oda húzott száraz, csontkezével.

„Hohó!” — kiáltottam, — „más az én szán-
[dékomb,
Előbb majd fölveszem családi pótlékom!” . . .
— „Jól van”, — volt a válasz, — „menjen
[hát sietve,
De visszavárjuk ám itt . . . erre a helyre!”

Több se' kellett nekem! Nyomba' kirohantam . . .
S így történt, hogy biz' én a földre zuhantam!
A nagy puffanásra, szegény feleségem,
Kiugrott az ágyból szörnyű ijedtében.

— „Jaj, a fejem, lábam!” — nyögtem nagy-
[sokára, —
„Földön vagyok-e hát, vagy a mennyrországba?!”
— „Ej no”, — szólt az anyjuk, — „persze,
[hogy a földön!
Ne bögd fel a házat, hanem kelj fel rögtön!”

— „Hej anyjuk”, — nyöszörgém, míg feltá-
[pázkodtam, —
„Szilveszter éjjelén bolondot álmodtam . . .
No, de várhatnak rám ítélet napjáig,
A míg felczammogok a menny kapujáig!”

Titkolni akartam ezt a furcsa álmot,
Nehogy még rám varrják a „direktorságot”,
Abban a jóleső, édes reménységben:
Ugy is eltemetjük szegényt ez újévben.

Paal Gyula.

A régi társadalmi életből.

(Egy öreg ember régi emlékeiből.)

— Irta: LETÜNT. —

A mult század negyvenes éveiben, a tövényhatósági életen kívül, a társadalmi érintkezés az országban, de különösen Gömör- és Kishont vármegyében sokkal élénkebb és sokkal érdekesebb volt, mint azt a mai generáció gondolná. És ez az élénk társadalmi érintkezés a szabadságért való hős küzdelmek korát átugorva, még a szomorú emlékü Bach-korszakban is kitartott.

Ebben a korszakban — közbevetve legyen mondva — a hazafias érzelmű jó magyar családok minden közszolgálat alul kivonták és minden politikai nyílt tevékenységtől távol tartották magukat — és így annál inkább egymásra voltak utalva. Nagyon sűrűn keresték fel egymást s amennyiben Rimaszombatban, Gömör- és Kishontvármegye székhelyén a Bach-korszak hivatalnokaival való találkozást nem épen kellemesnek találták, úgy farsang évadján a vidéken: Rozsnyón, Csetneken vagy Tornalján rendeztek bálakat, míg vidéki otthonukban a házi mulatságok, estélyek, bálók szintén napirenden voltak, a hol „entre nous” sokszor igen igen kedves összejövetelekre nyílt alkalmunk az akkor még széjjel nem züllött egyetértés vonzó milieujében.

Egyébiránt a mult század harminczas és negyvenes éveiben a gentry-családok fiúgyermeküket csaknem kizárólag a jogi pályára nevelték, a kik aztán mezei gazdálkodás mellett, mint tisztviselők vagy legalább is mint vármegyei táblabírák, a tövényhatósági életben kezdették és nagyobbára ott is végezték be pályáikat. Az ügyvédi pályára csak kivételesen szánták rá magukat.

Leánygyermekét — a ki csak tehette — Pesten, vagy a felvidékiek közül többen Kassán a Darvasné híres nevelőintézetében neveltették.

Minden vagyonosabb gentry-család egyszerűen egy esztendőben megfordult Pesten, az ország szívében, hogy ott a művelt társadalmi életben résztvéve, ifjúkori tanulmányain, tudásán és olvasottságán kívül, a társadalmi érintkezés művészetét is elsajátítsa s az akkor még gyermekkorát élt irodalom, művészet és zene fejlődését is kellő figyelemmel kísérje. Bár az utazás — mondjuk Gömörmegyéből — Pestre és vissza, két-két napot vett igénybe. Váczig t. i. kocsin, míg Vácra Pestig a már akkor Bécs-től Czeglédig kiépült vasuton vagy esetleg gőzhajón a Dunán lefelé. Ameddig pedig a család Pesten időzött, a jobbára négyes fogat Vácra valamelyik vendéglőben (a Curián vagy a Csillagnál) pihent és így a kiadásokat 2—3 heti cseléd- és lótartrási költséggel növelte.

A művelődés külső csiszolása tehát a gentry-családoknak sokszor nagy anyagi áldozatába került; de megérte, mert a tapasztalatok és tanulmányok többnyire nagy szellemi előnyére váltak az ország szívéhez és eszéhez fel-felránduló vidéki gentrynek.

A vidéki gentry-osztály abban az időben ruházatát is legnagyobb részben Pesten készítette: a férfiak leginkább Tóth Gáspárnál vagy Krámernál, míg a nők Hubernál.

Ennek a gentry-osztálynak a műveltsége a negyvenes években egyre másra jóval magasabb színvonalon állott, mint azt néhai Grünwald Béla, a magyar nemesi, az ugynevezett földbirtokos osztály 1848 előtti eltespedéséről irt könyvében bizonyítani igyekszik.

A politikai életen kívül, melynek méhében már akkor az 1848-iki szabad eszmék kifejlődésének embriói voltak lerakva: a Grünwald által lekicsinyelt gentry-osztálynak a pozsonyi országgyűléseken vívott alkotmányos, tövényes és mély bölcsességi küzdelmeinek köszönhetőleg. A vidéki társadalom elitje szellemi tekintetben is folyvást képezte magát, több nyelven beszélt s a külföldi lapok révén, a külföld érverését, a hazai szabadszellemtől politikával párhuzamban tartották evidenciában.

Ugy politikai, mint szépirodalmi francia,

német sőt elvétve angol lapokat*) többen hordattak Gömörben, a melyek könyvszekrényekben vagy szalónok és társalgó termek asztalain vagy a családok, mint a vendégeknek mindenkor rendelkezésre állottak.

Boldogult édes anyám testvérenje: *Ragályi Mária*, férjezett Koós Károlyné, minden nagytás nélkül, egyik legesesebb asszonya volt akkor az országnak, a ki több nyelven folyékonyan beszélt és irt. Férjével, az akkori Tornavármegye első alispánjával**) Zsarnó községben, az ország egyik legszebb fekvésű helyén lakott exotikus, gyönyörű kert felett levő tágas fensíkon.

A kertet valamikor csaknem függélyes kőszirtek között parkirozták, tekervényes utakkal, barlangszerű grotákkal, remete- és halászházzal a Bódva partján, továbbá kápolnával, pihenőhelyekül szolgáló izlésesen tervezett terekkel, arkádokkal és bástyaszerű terraszokkal stb.

A lakás előrészét képező szabad terraszról Tornavár romjaira, a négy nyílt völgyvidékre, a juramész-sziklás hegyláncolatokra s ezek egyike alatt haránt irányban a rozsnyói püspök somodii kastélyára és parkjára kinálkozik kilátás.

Közvetlenül a kert alja előtt terülő rétség közepén a Bódva kanyargó vizének ezüstje csillog, míg jobbról szintén sziklás, a monakói várhegyhez hasonló domb alatt jókora tó terül.

Ezen a természettől megáldott pompás helyen lakott egykor Ragályi Mária, néhai Koós Károly kir. tanácsos halála után mint özvegy, kinél esesebb, képzetesebb és műveltebb asszony aligha találkoztam az életben.

Négy nemzet journalja: magyar, német, francia, angol, képes és nem képes lapok által képviselve szüntelen társalgó termének az asztalán hevert. Ezekből és kis muzeumának több nyelvű könyvtárából, valamint a lakása körül minden oldalról teljes pompájában feltároló természet tanulmányozásából gyarapította roppant tudását és széles ismereteit.

Ennélfogva mély, sőt mondhatni bölcs gondolkodó tehetséggel volt megáldva: világos ítélőképességgel, éleslátással, szinte csodálatos emberismerettel és finomult izléssel halmozottan, a női gyöngédség, tisztalelkűség és tapintat zománczának megtartása mellett.

Egyébiránt szokásaiban szorította az egyszerűséget és emellett háztartásában tisztaság, izlés, rend és csin uralkodott.

Mint háziasszony lekötelező, nyájas és figyelmes volt anélkül, hogy roppant tudását fitogtatta volna, mint a hogy ma a talmitudákos asszonyok szokták. Pedig sokat olvasott, folyvást tanult, még élemedettebb korában is.

Modorában, magatartásában előkelő, de az ugynevezett sikkesség hajhászást és affektálást nála a finomult természetesség és tapintat helyettesítették. Szóval, ha tökéletes ember lehet valaki a földön, úgy ő mint asszony tökéletes volt.

Olykor olykor, főleg nyár szakán, felserdült korom legkedvesebb és legemlékezetesebb napjait e nagyműveltségű néném és jó tulajdonságait örökölt gyermekei: Mária, Pál és József (unokatestvéreim) társaságában töltöttem s a velük való érintkezés, eszmecserék, diskusszió stb. oly mélyen vésődtek lelkütembe és váltották ki érdeklődésemet, hogy későbbi éveimben is gyakran befolyásolták gondolkodásom irányítását ezeknek az ifjúkori benyomásoknak maradványai: mint a logikai következtetésnek, eszmekeltetésnek és sok esetben a kritikai nézeteknek mozgató erői.

Zsarnón, ezen az igazán kedves lakóhelyen most egyik unokatestvérem: lévai Koós József volt alispán és volt orsz. képviselő öröklés révén lakik a feleségével, a kik a szép fekvésű udvart és egzotikus kertet a modern izlés szerint gondozzák és bővítik.

*

A negyvenes években, mint említém, a gentry-családok nagyon sűrűn felkeresték egymást. Apámnak, mint első alispánnak a háza egyidőben ezeknek az emlékezetes összejöveteleknek a középpontja volt. A megyéből az akkori szabadelvű családok: a Ragályi, Fáy, Bornemisza, báró Vécey, báró Vay, Máriássy, Csernyus,

*) Draskóczy Sámuel, Máriássy Zsigmond és Béla, Csernyus András, id. Szentmiklóssy József és neje, báró Vay Alajos, Szathmáry Király Pál, Kende Ferenc stb. hordattak angol lapokat.

**) A forradalom előtti időben két alispán volt egy vármegyében, első és másod-alispán.

Szentiványi, Jankovich, Török, Draskóczy, Hámos, Hevessy, Tornallyay, Darvas, Kirinyi, Bodon, Kubinyi, Madarassy, Kende sat. családok keresték fel leggyakrabban az alispánt.

Sárosból a Péchyek és báró Luszénszkyek; Hevesből Isaákék és a Halassyak; Borsodból Kazinczy Gábor a nagy szónok és a Hevessyek; Szabolcsból a Bónisok, Elekék, Mudranyék és Recsky András [Bandi]* a híres agarász, a kinek Mudrany Pepi egyik nagynénémnek Ragályi Gedeonnának a terstvérhuga volt a felesége. Zemplénből Szemere Miklós a költő is ellátogatott néha-néha hozzánk, a ki zseniálisan elmés humorával és szellemével folyvást üdén tartotta a kedélyeket, mint egy mosolygó vagy éppen kaczagó verőfényes tavasz; míg Nógrádból Madáchék, gróf De la Motte-ék, Sréterék, a Prónayak, Zmeskálók, Ottlikék, Károlyiak stb. Egyébíránt Nógrádból, Erdőtarcsáról a Szentmiklóssy rokonok: Alajos a költő és testvéröccse, Nep. János is gyakran felkerestek bennünket.

Ez utóbbi élemedett korában Vácson lakott, a honnan gyakran ellátogatott hozzánk Uzapanitra pár hétre is, egy kis jó bábonyi vagy szikszói borra, mivel a Bachus-kultusznak nagy előszeretettel áldozott.

Abban az időben az apámnál állandóan tartózkodtak iktatók és patvaristák is, mint joggyakornokok. Néha hárman-négyen is segédkeztek az elnöki ügyek vezetésénél, a melyek akkor még nem a vármegye székhelyén, hanem az alispán saját lakásának egy részén a patvarián intéződtek el.

Ezek a szimpatikus jó fiuk egyszersmind műveltségükkel, főleg pedig lelki műveltségükkel s a jó nevelés határán belül tartó jókedélyükkel és ragaszkodásukkal segítették kiegészíteni az akkori patriarkális élet sánczát.

*

Az 1841. vagy 1842-ik esztendőben (bizony már nem emlékszem, hogy melyikben a kettő közül**) éppen a híres napfogyatkozás napján időzött nálunk több ideig Szentmiklóssy Muki rokonunk. A késői reggeli órákban még ágyban feküdt. Mikor már a nap sötétedni kezdett, mint kis gyermek beszaladtam hozzá, hogy jöjjön ki gyorsan, mert a nap mindjárt el fog sötétedni.

— Hát csak nézzétek kedves fiacskám — mondotta Muki bácsi — én majd csak innen az ágyból fogok az elsötétülésben nyönyörködni. Az ágyból aztán legkevésbé sem kívánczolt felkelni, annyira közönyösen vette az évszázadonként is ritkaság számba menő égi csodát.

Az ilyen Szentmiklóssy vérből talán belém is jutott egy kicsi atom. Talán azért nem emlékszem már, hogy az említett két esztendő közül melyikben volt a nagy napfogyatkozás, sőt még utánna nézni sem vettem magamnak fáradságot. Szóval a csillagászzal egész életemben édes-keveset foglalkoztam.

Annyit tudok, hogy az ég melyik részén van a *Gönczöl szekere* (a *Nagymedve*) és ettől eligazodva az *Észak csillaga*. Ismerem a *Cassiopeiát*, a *Három királyt*, a *Castor és Polluxot*, a *Fias tyukot*, a *Kaszást*, valamint a *Venus* és *Mars* bolygókat s a *Syrius* nagy csillagot.

Azt is tudom még, hogy a *Centaur* csillag a hozzánk, vagyis naprendszerünkhez legközelebb eső nap és ez is mily óriási messzeségben esik tőlünk; sőt még annak a hipotézisnek is felülök, hogy napunk összes bolygóival együtt az *Arcturus* napcsillag körül forog és hogy a mindenségben, a nagy űrben körülbelül 800000 (vagy mennyi) esztendő alatt cselekszi meg körutját. Mert állítólag hozzávetően a 40—50 ezer esztendőig tartott jégkorszak, vagyis a naprendszerünk körpályájának a tele és a kö-

*) Ha Recsky András nálunk időzött, vége-hossz: nem volt az agarász kalandok elbeszélésének, a melyek sok derűs órákkal gazdagították a társalgásnak egyébként is kedélyes menetét. A többek között arra az elbeszélésre még jól emlékszem, mikor egy ősszel a *Hortobágy* és *Folyás* vidékén agarásztak.

Egy magános csárda előtt a Szapáry grófok tudakozódtak Recsky után.

— Nem láttak erre menni agarász társaságot? kérdezték a zsidó koresmárostól.

— Nem thodom khérem khik ozok?

— Hát ehettek vagy ötven lóháton agarakkal.

— Mos már thodom khérem. Oljan kh esis oraságok voltak, (éresd ptykésdolum nyosok) és oljan khotyák mentek velök, a kiknek a föle oljan volt mint a parapli, a farka meg mint a pherecz.

**) 842-ben volt az a híres teljes napfogyatkozás.

A. szedő.

vetkezett ugyanannyi éves tavasz után szintén megközelítő mennyiségű évig tartott forró korszak, vagyis nyár és aztán az ősz szédítően hosszú korszaka, melyeknek keletkezését, illetve a keletkezés okát, még ennél a hipotézisnél sem magyarázta ki elfogadhatóbban egyik tudós csillagász sem.

Egyéb tekintetben bizony a csillagászzal, mint bár igen szép, igen érdekes, de foglalkozásom körén kívül eső tudománnyal édes-keveset törődtem, hogy annál jobban ráérjek a földi dolgokkal foglalkozni. Hiszen ez a nagy és mély tudomány még az aránylag közelünkben eső Mars bolygó felületével sincs egészen tisztában; hát hogyan tudna az óriási távolságban levő csillagvilágokról elegendő meghatározást mondani.

Flamáriónak, a zenith e nagy szaktudósának, de bizonyos szférákban e nagy szédelgőnek feltevésein pedig jókat mulatok: képzelődésszülte következtetései a gyermekek érdeklődését kiváltják ugyan, de a felnőttek komoly felfogását nem képesek becsapni.

Még a szinpadai csillagokat is egész világleletemben csak a szinpadról ismertem, bár művésztüket csaknem a rajongásig nagyra tartottam és érdemük arányában értékeltem, míg magánéletükben való viselkedésük birálatától művészi érdemeikért eltekinttem.

De már a társadalmi életben — a modern erkölcsökről és nemi létről legujabban irt tömérdék akadémikus és nem akadémikus értekezések engedelmével — a tisztességet főleg férjes nőktől feltétlenül megkövetelhetjük.

Abban a korban, abban a miliuben, a melyiknek mint gyermek én is egyik tartozéka voltam, a tisztalelkűséget a társas életben feltétlenül megkívánták, az akkori erkölcsök üde klimája alatt.

Akkor még a tisztaság nélkül való asszonyt olyannak tekintették, mint a zománcz nélkül való vasedényt, a mely az elrozsdásodásnak van kitéve és így a háztartásnál kellően be nem válhatott.

Meg kell tehát említenem, hogy gróf Vay Sándor egyik tárczacikkének az a része, hogy a régi időben a gömöri asszonyok bizonyos *Ádám* nevű lengyelbe voltak szerelmesek és hogy viszonyuk lett volna vele többeknek — minden alapot nélkülöz. E felől a grótot minden valószínűség szerint, vagy rosszhiszemű, vagy meggondolatlan, ferde fantáziával telített agyu egyének ámitották, a mit azonban bizonyítani igen bajos dolog lenne. (Polytatjuk.)

Pályázati hirdetés.

5678/1912. szám. — A Rimaszombati Ker. Munkásbiztosító Pénztár Igazgatósága 1912. évi december hó 8-án és 15-én hozott határozata értelmében pályázatot hirdet a megüresedett 1100 korona fizetés, 360 korona lakbér és 300 kor. fuvardíjátalány illetményekkel javadalmazott

II-ik osztályu kezelő külellenőri állásra.

A sajátkezüleg irt és aláirt pályázati kérvények zárt borítékban a munkásbiztosítási közlönyben való megjelenésétől számított **15-ik napnak déli 12 órájáig** — *„Ajánlat II. o. kez. állásra”* jelzéssel ellátva — az igazgatóság címére nyújtandók be.

A pályázati kérvényekhez csatolandók a pályázó 40 éven aluli életkorát, honosságát, előképzettségét és eddigi szolgálatát igazoló okmányok és az egészségi állapotáról szóló orvosi bizonyítvány.

A választásnál a szolgálati szabályzat szerint előnyben részesül az, a ki már a pénztár vagy más kerületi pénztárnál hosszabb ideig tartó sikeres szolgálatot teljesített és ezenkívül a **német és tót nyelv** birását hitelt érdemlőleg igazolni tudja.

Az állás választás utján töltetik be.

Az ajánlatok a szolgálati szabályzat 6., 7. és egyéb szakaszai értelmében fognak elbíraltatni és a megválasztott köteles a mindenkor érvényben álló szolgálati, fegyelmi és illetmény-szabályzatot magára nézve kötelezőleg elismerni.

A megválasztott tartozik állását az értesítés kézhezvétele után azonnal elfoglalni.

Rimaszombat, 1912. december hó 27-én.

A igazgatóság.

Hirdetmény.

A Gömörmegyei Nép- és Iparbank
1913-ik évi január hó 1-étől

minden állandó betét után

5% kamatot fizet. 5%

Rimaszombat, 1912. november 21.

6—6

Az igazgatóság.

Telek A. Sándor
asztalos-mester

Rimaszombat, Nagyhíd-utca 17. sz.

Hirdetmény.

1116. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbírósnak 1912. évi V. 752. számú végzése következtében Institorisz Endre ügyvéd által képviselt a magyarbégymegi volt urb. közönsége javára 855 K 50 f. s jár. erejéig 1912. évi decz. hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 730 koronára becsült következő ingóságok, ugymint téglák stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbírósnak 1912-ik évi V. 752/2. számú végzése folytán 855 kor. 50 fill. tökekövetelés, ennek 1912. évi szept. hó 22-ik napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 102 korona, 29 fillérben bírósági már megállapított költségek erejéig Magyarbégymegen a helyszínen leendő megtartására **1913. január hó 13-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszombat, 1912. évi decz. hó 31.

Gasko, kir. bir. végrehajtó.

Hirdetéseket

mérsékelt áron

e lap részére

elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

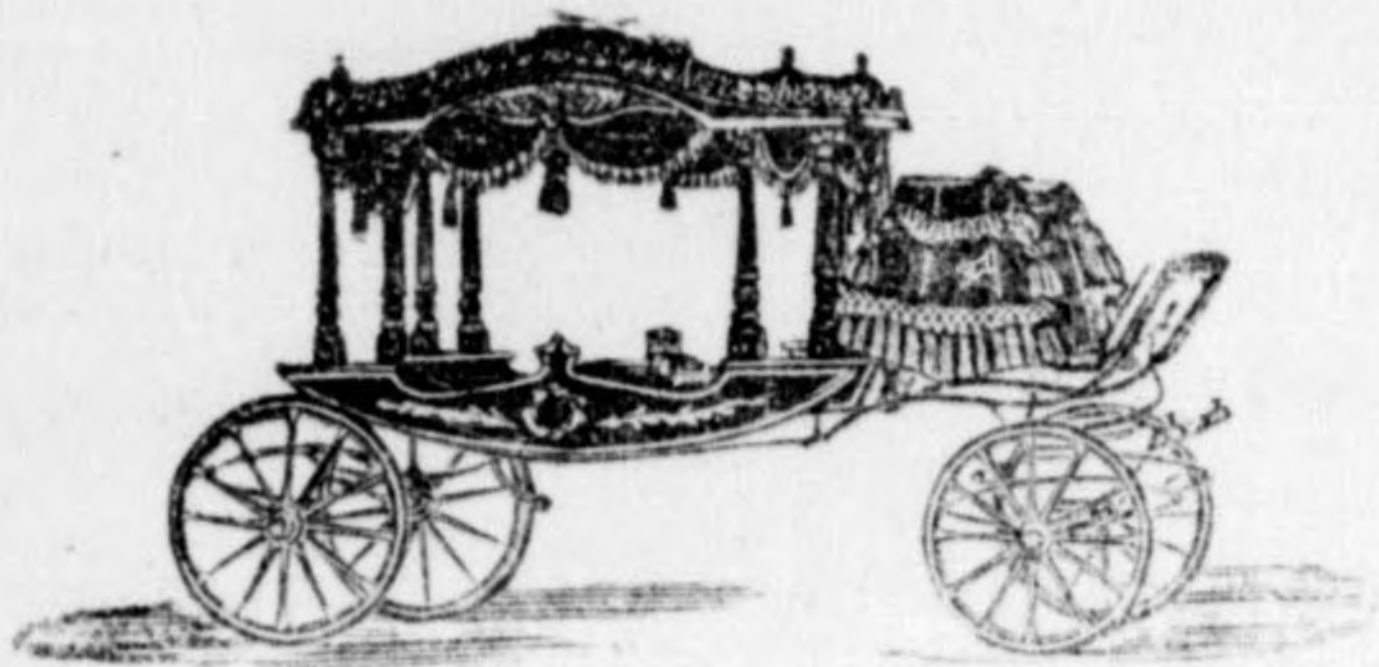
Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

SOÓS GYULA és TÁRSA

temetkezési vállalata Rimaszombat.

Allandóan **nagy raktárt** tart **ko-**
porsókban u. m. fa, utánzott és valódi
érezben.

Szemfedőkben: tarlatán, bobinett,
selyem-illusion és selyemgázban.

Halotti lepedőkben: cambrie, sza-
tén, atlasz és noblesz-selymekben.

Sirkoszorukban: bámulatra méltó
nagy választék.

Ajánlkozik temetések rendezésére úgy helyben mint vidéken a legegyszerűbb
kiviteltől a legdiszesebb kivitelig. 1—*

Gyászjelentések elkészítése és azoknak szétküldése csupán önköltségi áron számítatik fel.

Eladó cséplőgép.

Egy teljesen jókarban lévő 8 ló-
erejtű gőz-cséplőgép — összes fel-
szereléseivel együtt — jutányos
áron megvehető. — Községi kis-
gazdáknak, kik együttesen és tö-
megesen csépelnek, előnyösen
ajánlható.

Czim: megtudható a kiadó-
hivatalban.

Jegyzők figyelmébe!

Községi nyomtatványok beszerzése.

Községi közmunka főkönyv-, községi
közmunka napló-, községi közmunka
költtségvetés-, községi közmunka szám-
adásra vonatkozó nyomtatványok be-
szerezhetők: **id. Rábely Miklós**
és **Fia** nyomdájában **Rimaszombat.**

Eladó.

Rimaszécsen egy szép **4 szobás**
uri lakás és egy **2 szobás** kisebb ház
mellékhelyiségekkel és tágas belsőséggel
együtt eladó. Értekezhetni a tulajdonossal:

Dr. Batta Pál ügyvéddel Rimaszécs.

Tanulóul.

egy 13—14 éves fiu — ki magyarul helyesen
írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-**
tanulóul; továbbá egy másik 13—14 éves fiu
— ki írni és olvasni tud — **könyvkötő-ta-**
nulóul felfogadtatik **id. Rábely Miklós**
és **Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és
könyvkötészetébe.

Ujságpapíros

(csomagoláshoz)

kereskedők,
mészárosok,
hentesek stb.

∴ részére ∴

jutányos áron kapható

e lap kiadó-
hivatalában.

RÁBELY MIKLÓS és FIA

:: könyvnyomdája és könyvkötészetete ::

Telefon-szám 52.

RIMASZOMBAT,

Erzsébet-tér 9.

Ajánlják a leg-
ujabb rendszerű
gépekkel felsze-
relt, modern be-
:: rendezésű ::

könyvnyomdájukat,
könyvkötészetüket,
minden e szakba
vágó munkák
pontos, gyors és
izlésteljes kivite-
lére a legjutányo-
sabb árak mellett

Iskoláknak: oklevelek, értesítők, bizonyítványok, kimutatások stb., stb.

Ügyvédeknek: intő-levelek, kérvények és keresetek, meghatalmazások,
díjjegyzékek, kötvények, szerződések, óvások, levélpapírok, levélborítékok.

Pénzügyintézeteknek: alapszabályok, értékpapírok, részvények és szelvény-
ivek, betéti könyvecskék, üzleti könyvek, mérlegszámlák stb., stb.

Kereskedőknek és iparvállalatoknak: körlevelek, árjegyzékek, számlák, üzleti
könyvek, czimkék és rágcedulák, intőlevelek, levélpapírok és bori-
tékok cégnyomással, czimkártyák, üzleti jelentések, levelezőlapok stb.

Falragaszok, hirdetmények, műsorok, étlapok, eljegyzési és esketési
értesítők, meghívók, tánczrendek, gyászjelentések, névjegyek stb., stb.

Könyvkötészetünk: — a legujabb gépekkel és segédeszközökkel felsze-
relve — mindenféle könyvkötői és diszmunkák kifogástalan elkészí-
tését gyorsan és méltányos árak mellett felvállal.